

Nr 222.

Ankom till riksdagens kansli den 15 juni 1945 kl. 3 em.

Utlåtande i anledning av väckt motion angående inrättande av väntehem åt ensamstående blivande mödrar.

(3:e avd.)

I en inom andra kammaren av fru S. Rönn-Christiansson och fru Gerda Linderot väckt motion (II: 143) har hemställts, att riksdagen må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utarbetande av förslag om inrättande av väntehem åt ensamstående blivande mödrar.

Motionärerna anföra bland annat följande.

Det är numera en vanlig företeelse att häktningsåtgärder förekomma både mot de abortsökande kvinnorna och de personer, som varit dem behjälpliga. Orsakerna till att blivande mödrar vid upptäckten av havandeskap vända sig till abortörer äro i de flesta fallen av ekonomisk art. Speciellt gäller detta de ensamstående kvinnorna, som under havandeskapet också ha att säkra sin bostadsfråga. För dessa framstår aborten som enda utväg. Ofta måste de söka plats som »obemärkt» och bli då i fullkomlig avsaknad av den omtanke och det skydd, som böra tillkomma varje gravid kvinna. I stället bli de ofta utnyttjade som obetald arbetskraft. Svårigheterna skulle kunna lindras betydligt, om åtgärder vidtogos för att underlätta ordnandet av bostadsfrågan för ensamstående blivande mödrar.

Mycket vore vunnet, om den läkare eller barnmorska som konstaterar havandeskap kunde hänvisa vederbörande till något väntehem. Vissheten om en sådan tillflykt under havandeskapets sista skede skulle säkerligen få många kvinnor att avstå från tanken på abort. Under vistelsen på väntehemmet kunde de få råd och upplysningar, hur de skola söka mödrahjälp, moderskapspenning, ordna med barnavårdsman etc. samt i övrigt i relativt lugn och ro planera för sin och barnets framtid.

Utskottet.

Frågan om väntehem för blivande mödrar har varit föremål för uppmärksamhet vid det utredningsarbete, som på senare tid bedrivits av vissa kommittéer. Sålunda ha 1941 års reumatikervårdssakkunniga i ett den 10 juni 1944 avgivet betänkande (SOU 1944: 28) ansett, att av de sakkunniga föreslagna efterbehandlingsavdelningar vid lasarett (E-avdelningar) borde tjänstgöra även som väntehem för blivande mödrar. Vidare har frågan berörts i 1941 års befolkningsutrednings den 22 november 1944 avgivna betänkande i abortfrågan (SOU 1944: 51). Enligt vad utskottet erfarit ämnar sistnämnda utredning i ett betänkande, som kan väntas framlagt inom kort, till närmare behandling upptaga frågan om bidrag till väntehem för barnaföderskor och

till inackordering av väntande mödrar i privata hem. Därjämte har socialvårdskommittén i ett i juli 1944 avgivet betänkande (SOU 1944: 34) framlagt förslag rörande statsbidrag till barnhem, varmed avses jämväl mödrahem för vård av bland andra väntande mödrar. Sistnämnda förslag ligger till grund för den av Kungl. Maj:t till innevarande riksdag avlåtna propositionen nr 227 (se sammansatta stats- och andra lagutskottets utlåtande nr 4).

Ovannämnda förslag torde, i den mån de äga betydelse för den i motionen berörda frågan, taga sikte på att tillgodose behovet av bostad och omvårdnad under tiden närmast före förlossningen. Motionärerna synas härutöver ha tänkt sig åtgärder i syfte att, i vad avser ensamstående kvinnor, även för en tidigare period av havandeskapet underlätta bostadsfrågans lösning. Man bör enligt utskottets mening i första hand söka tillgodose sistnämnda önskemål inom ramen av ett mera allmänt bostadsprogram. Det betänkande, som inom kort kan väntas från bostadssociala utredningen, torde komma att giva vissa utgångspunkter för ett bedömande av denna fråga.

För egen del vill utskottet framhålla, att motionärerna berört ett betydelsefullt socialpolitiskt spörsmål. Under hänvisning till den lämnade redogörelsen för redan avslutade och pågående utredningar får utskottet dock avstyrka att framställning i ämnet vid denna tidpunkt göres från riksdagens sida.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att motionen II: 143 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 juni 1945.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Johan Bernhard Johansson, Oscar Olsson, Lindström, Sven Larsson, Bäcklund, Karl Andersson, Mannerskantz, Heiding, Carlström, Gustaf Iwar Anderson, Emil Petersson* och *Gustav Emil Andersson*; samt

från andra kammaren: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Ward, Pettersson* i Dahl, *Andersson* i Malmö, *Mårtensson, Staxäng, Lindholm*, fru *Alvén*, herrar *Boman* i Kieryd, *Pettersson* i Degerfors, *Johansson* i Mysinge och *Birke*.
